

1. Introducció

El Servei de Correcció de l'Institut d'Estudis Catalans, que, entre altres responsabilitats, té cura de la revisió lingüística i tipogràfica dels textos que publica aquesta institució, fa passar les obres que li són confiades pel sedàs de la bibliografia bàsica de consulta —que comentarem més endavant—, a fi de garantir la correcció i l'adequació de les formes que hi són contingudes.

Els dubtes que es poden presentar durant la revisió d'un original es poden agrupar en cinc classes:

- a) Dubtes de contingut.
- b) Dubtes de normativa lingüística.
- c) Dubtes de lèxic.
- d) Dubtes sobre la grafia de noms propis.
- e) Dubtes de convencions gràfiques i tipogràfiques.

Com és ben fàcil d'intuir, segons la classe a què pertany un dubte determinat, la identificació i l'actuació posterior del Servei de Correcció són diverses. Vegem-ho classe per classe.

2. Dubtes de contingut

Els dubtes de contingut fan referència a suposades confusions de mots o expressions que han pogut cometre els autors en redactar l'obra (*lapsi calami*), a aparents incoherències o contradiccions internes de l'obra mateixa, a errors numèrics o d'altra mena en les dades que forneix el text, a una estructura deficient del treball (absència o excés d'apartats, numeració incompleta o irregular dels epígrafs, etc.), a peus de figura que no es corresponen amb la il·lustració que acompanyen, a referències internes a apartats o il·lustracions que no existeixen o han desaparegut de l'última versió de l'original, a absència de parts bàsiques de tota obra (com ara la taula

o sumari o la llista d'abreviacions), a llistes alfabèticament desordenades, a bibliografies amb dades incompletes o errònies, etc.

En general, l'experiència del corrector o correctora, la contrastació amb els criteris tipogràfics de l'Institut i la comparació amb l'obra de mostra que ha estat lliurada al col·laborador o col·laboradora juntament amb l'original permeten d'identificar aquesta mena de possibles errors.

La resolució dels dubtes que es plantegen en aquesta part de la revisió és evacuada (si em permeteu el tecnicisme burocràtic) amb el cap del Servei o amb els autors o curadors corresponents. Excepcionalment, es demana l'assessorament d'un membre de l'Institut especialitzat en la matèria de què tracta l'obra per acabar de resoldre els dubtes «rebels».

3. Dubtes de normativa lingüística

Pel que fa als dubtes sobre normativa lingüística, i atès que tot sovint els col·laboradors externs de què disposa el Servei de Correcció (bàsicament, correctors i traductors) demanen quina bibliografia s'ha de considerar normativa amb vista a la correcció o la traducció de textos per a l'Institut d'Estudis Catalans, mentre la Secció Filològica no indiqui oficialment una altra cosa, en aquests moments el Servei de Correcció únicament considera com a normatives les obres següents, per aquest ordre de prelación:

1r) INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. 2a reimpr., corr. Barcelona: Enciclopèdia Catalana: Edicions 62: Publicacions de l'Abadia de Montserrat; València: Tres i Quatre; Palma: Moll, 1997.

2n) INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA. *Documents normatius 1962-1996: (Amb les novetats del diccionari)*. Barcelona: IEC, 1997.

3r) INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA. *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I: Fonètica*. 1a reimpr. de la 3a ed. Barcelona: IEC, 1999.

4t) INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA. *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, II: Morfologia*. 1a reimpr. de la 4a ed. Barcelona: IEC, 1999.

5è) INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA. *Documents de la Secció Filològica, III*. Barcelona: IEC, 1996.

6è) INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA. *Documents de la Secció Filològica, II*. 3a ed., rev. Barcelona: IEC, 1996.

7è) INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA. *Documents de la Secció Filològica, I*. Barcelona: IEC, 1990.

8è) FABRA, Pompeu. *Gramàtica de la llengua catalana*. 7a ed. [1933]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1995. [Edició facsímil]

Aclarit aquest punt, podem dir que els dubtes que es plantegen sobre normativa lingüística afecten, sobretot, aspectes ortogràfics (més aviat pocs), aspectes morfològics i aspectes sintàctics (els més abundants). Deixo a banda l'estudi del lèxic normatiu.

Els aspectes ortogràfics que es presten a vacil·lació fan referència especialment a alguns usos del guionet en la composició —real o aparent— de mots i sintagmes i a l'apostrofació davant les sigles i els símbols.

Els aspectes morfològics que més fan dubtar els correctors són, en canvi, els relacionats amb les variants dialectals, que hom procura de respectar d'acord amb la voluntat explícita de la Secció Filològica i segons les normes emanades d'aquesta.

Quant als aspectes sintàctics, que són els que més freqüentment plantegen dubtes, hem de dir que els diccionaris encara són pocs explícits a l'hora de definir i exemplificar l'ús de les unitats lèxiques.

Els casos de normativa lingüística que no es poden resoldre d'una manera indubtable segons la normativa actual són comentats amb l'Oficina de Consultes per prendre una decisió provisional (atès que les urgències editorials no permeten una altra cosa) i, en acabat, són recollits i tramesos a la Secció Filològica per mitjà de les Oficines Lexicogràfiques en unes llistes que periòdicament elabora el Servei de Correcció. Des del 2 de setembre de 1991 fins al 31 d'agost de 1999, el Servei de Correcció ha lliurat mil dues-centes tretze propostes, tant de normativa lingüística com de lèxic, amb vista a l'actualització del diccionari normatiu i de la normativa en general. Fins en aquest moment, la resposta de la Secció Filològica a totes aquestes consultes ha estat molt limitada; aquesta manca de resposta és ben comprensible, ateses les múltiples tasques que la dita Secció té encomanades, però d'alguna manera ja en va tenir en compte vuit-centes divuit per a la primera edició del DIEC, dues-centes divuit de les quals han passat a figurar en aquest diccionari.

4. Dubtes de lèxic

Els dubtes de lèxic abasten els mots comuns, la fraseologia i la terminologia que presenten els textos que s'han de publicar.

Pel que fa a la llengua comuna, els mots o les expressions no recollits pels diccionaris de prestigi són sovint objecte de dubte quant a llur grau de correcció o d'adequació. Si, després d'estudiar un mot o expressió no recollit en els diccionaris damunt dits i de comentar-lo amb l'Oficina de Consultes, el Servei de Correcció decideix no esmenar-lo, en recull el context i el fa arribar a la Secció Filològica per mitjà de les Oficines Lexicogràfiques perquè tingui coneixença de la solució adoptada i valori la possibilitat d'incorporar-lo en una propera edició del diccionari normatiu, si escau.

Pel que fa a la terminologia, el recurs a les obres lexicogràfiques especialitzades, a l'Oficina de Consultes, al TERMCAT, a la secció corresponent de l'Institut i, en darrer terme, als mateixos autors permet de resoldre pràcticament tots els dubtes que es produeixen. Com en el cas del lèxic comú, el terme o l'expressió són recollits amb llur context i tramesos a la Secció Filològica perquè tingui coneixença de la solució adoptada.

5. Dubtes sobre la grafia de noms propis

La grafia dels noms propis és sovint una font de dubtes per al corrector o correctora que revisa una obra que ha de publicar l'Institut, puix que hi ha molts antropònims i topònims que no figuren en les obres de referència que més es consulten.

Pel que fa als noms de persona, la *Gran enciclopèdia catalana* (GEC), el *Gran Larousse català* (GLC) i el *Directori de membres de l'Institut d'Estudis Catalans* són les fonts bàsiques de consulta; mentre que la GEC, el GLC i l'*Atles universal català* ho són pel que fa als noms de lloc.

Quan els dubtes no poden ésser resolt amb aquestes obres, la consulta a l'Oficina d'Onomàstica, o bé a la secció corresponent de l'Institut i als autors del text en qüestió, acaben de fer el fet.

6. Dubtes de convencions gràfiques i tipogràfiques

Sortosament, en el moment present el Servei de Correcció té al seu abast un bon ventall d'obres de consulta per resoldre els dubtes que es poden plantejar sobre convencions gràfiques i tipogràfiques i sobre la disposició del text.

D'entrada, el dossier *Criteris de distribució tipogràfica de les parts dels llibres de 17 × 24 cm de format (quart perllongat)*, elaborat pel Servei de Correcció amb la col·laboració del Servei de Producció Editorial del mateix Institut per a l'edició de les obres incloses en les col·leccions generals d'aquesta institució, és l'eina bàsica de consulta i general d'aplicació a les publicacions de l'Institut. Aquest dossier, la primera versió del qual data del 1994, es troba en revisió permanent, a fi de completar i millorar, si és possible, la disposició gràfica de les publicacions de l'Institut en general (tot i que s'adreça especialment a les que tenen un format determinat) i facilitar la tasca dels correctors i de les impremtes.

L'altre pilar per resoldre els dubtes sobre convencions gràfiques i tipogràfiques és el llibre *Manual d'estil: La redacció i l'edició de textos*, de Mestres, Costa, Oliva i Fitè, publicat l'any 1995, la segona edició del qual —actualitzada— sortirà publicada ben aviat per Eumo Editorial, de Vic, i altres entitats en coedició.

A aquestes dues obres hem d'afegir la molt recent *Aplicació al català dels principis de transcripció de l'Associació Fonètica Internacional*, publicada enguany per la Secció Filològica, que fixa de manera inequívoca els criteris per a l'ús de l'alfabet fonètic internacional en les transcripcions fonètiques que apareixen en les publicacions de l'Institut.

7. Propostes de futur

D'acord amb els processos de resolució de dubtes que acabem d'exposar, les possibles millores en la cooperació de la Secció Filològica amb aquest Servei i amb els correctors i traductors externs que hi col·laboren podrien consistir, si més no, a:

1r) Disposar, tan aviat com sigui possible, de la nova gramàtica normativa de l'Institut, la qual hauria d'ésser, a més, prou completa pel que fa als temes estudiats i a la pregonesa i l'exhaustivitat en el tractament de cada tema.

2n) Publicar el diccionari ortogràfic i, si és possible, de pronúncia normatiu, perquè serveixi de referència normativa general.

3r) Trobar la manera de poder donar resposta amb agilitat a les consultes que —en forma de propostes d'estudi— el Servei de Correcció fa arribar a la Secció Filològica, bé sigui per mitjà d'una comissió específica de la mateixa Secció, bé sigui mitjançant la creació d'un òrgan tècnic dependent de la Secció que se'n pugui fer càrrec.